

Aan Minister van SZW
cc: Staatssecretaris SP&I

nota

Toegang tot de werkvloer - brief aan TK

TER BESLISSING

Directie

Datum
26-06-2025

Onze referentie
2025-

Opgesteld door

Uiterlijk bij
30 juni 2025

Bijlage(n)
3

Aanleiding

- De Tweede Kamer heeft twee moties aangenomen over toegang tot de werkvloer voor vakbonden:
 - Motie Maatoug c.s. vraagt in beeld te brengen in hoeverre in cao's afspraken worden gemaakt over toegang tot de werkvloer én om hierover in gesprek te gaan met werkgevers en sociale partners (Kamerstukken II 2021/22, 29 861, nr. 87).
 - In aanvulling daarop vraagt de motie Kathmann te onderzoeken welke mogelijkheden er zijn om toegang tot de werkplek wettelijk te waarborgen (Kamerstukken II 2023/24, 25 883, nr. 469).
- Met de bijgaande brief (bijlage 1) en de daarbij horende verkenning (bijlage 2) doet u de moties af. Tevens doet u een toezegging af die in het verlengde van deze moties ligt. De Staatssecretaris heeft in een Commissiedebat Gezond & Veilig Werken op 26 september 2024 de toezegging gedaan dat de Kamer per brief zou worden geïnformeerd over dit onderwerp.
- Met de brief roept u partners op meer cao-afspraken te maken over toegang tot de werkvloer. Verder geeft u aan dat we de ontwikkelingen in cao-afspraken na verloop van tijd weer in beeld te brengen. Dan kan opnieuw kan worden overwogen om wettelijke maatregelen te nemen.
- Zoals gebruikelijk is een concept van de brief en de bijbehorende verkenning voorgelegd aan de Regiegroep SZW-StvdA. Daarmee heeft de oproep aan sociale partners ook vorm gekregen.
- De stukken zijn afgestemd met de directies UAW en WBJA.

Geadviseerd besluit

- We adviseren u de bijgaande brief aan de TK te ondertekenen en zodoende sociale partners op te roepen meer afspraken over toegang tot de werkvloer te maken en te werken aan de verdere versterking van vakbondsfaciliteiten.

Kernpunten

Belang toegang tot de werkvloer en rol sociale partners

- Toegang tot de werkvloer maakt het vakbonden mogelijk actief te zijn in de onderneming en draagt bij aan de positie van de vakbonden. Het versterken van die positie is van belang omdat de dekkinggraad van cao's onder druk staat en omdat in het verlengde daarvan de representativiteit van de bonden soms in twijfel wordt geroepen.

Overzicht van opmerkingen bij Beslisnota - Toegang tot de werkvloer - brief aan TK

Pagina: 1

	Nummer: 1	Auteur: Hijum, Y.J. van	Onderwerp: Highlight	Datum: Onbepaald
werkvloer voor vakbonden:				
1.				
Motie Maatoug				
motie Kathmann				
verkenning				
meer cao-afspraken te maken over toegang				
tot de werkvloer. Verder geeft u aan dat we de ontwikkelingen in cao-				
afspraken na verloop van tijd weer in beeld te brengen.				
	Nummer: 2	Auteur: Hijum, Y.J. van	Onderwerp: (Unknown)	Datum: Onbepaald
Akkoord				
	Nummer: 3	Auteur: Hijum, Y.J. van	Onderwerp: Highlight	Datum: Onbepaald
positie van de vakbonden.				
dekkingsgraad				

- Toegang tot de werkvloer is vastgelegd in **ILO-regelgeving** omtrent vakbondsfaciliteiten. Bij de implementatie van de ILO-afspraken heeft Nederland gekozen voor het vormgeven van vakbondsfaciliteiten, zoals toegang tot de werkvloer, door sociale partners via cao's. Het ILO-verdrag biedt daarvoor ook de ruimte.

Datum
26-06-2025

Onze referentie
2025-

Geen noodzaak voor wetgeving

- Hoewel er **incidenten** zijn geweest waarbij bonden de toegang tot een onderneming is ontzegd, blijkt uit de gesprekken met sociale partners niet dat er sprake is van een generiek probleem. Vanuit dat perspectief ligt (generieke) wetgeving volgens ons niet voor de hand.
- Hoewel de vakbeweging heeft aangedrongen op **wetgeving**, zien we daarvoor – mede gegeven de destijds gemaakte keuze om de verantwoordelijkheid voor vakbondsfaciliteiten (waaronder toegang tot de werkvloer) aan sociale partners te laten – op **dit moment geen noodzaak**.
- Nu de verantwoordelijkheid voor het realiseren van "toegang" bij sociale partners is belegd, vinden wij het logisch passend om sociale partners nu eerst de ruimte te bieden om hun invulling te geven aan die verantwoordelijkheid.

Inhoud Kamerbrief en oproep aan sociale partners

- Met de brief worden sociale partners opgeroepen om **meer afspraken** over toegang tot de werkvloer te maken en **om vaker avv te vragen** voor cao-afspraken die avv-baar zijn (verbreding). Daarnaast vraagt u met de brief aandacht voor verbetering. Zo kunnen partijen bijvoorbeeld in cao-afspraken expliciet benoemen wie toegang heeft. Maar ook de praktijk kan verbeterd worden door aandacht te hebben voor de naleving van cao-afspraken, door bemiddeling en door het opstellen van handreikingen.
- Het is gegeven de oproep logisch om op **enig moment** in beeld te brengen of er vooruitgang is geboekt. U geeft aan dat **2nd 2027** opnieuw onderzocht zal worden in welke mate afspraken over toegang tot de werkvloer in cao's voorkomen. Dan kan altijd opnieuw worden overwogen om wettelijke maatregelen te nemen.
- In de brief geeft u aan dat er een relatie bestaat met het project voor het **onderhoud van het cao-stelsel**. In het kader van dat traject denken we samen met de StvdA na over manieren om de positie van de bonden te versterken en het draagvlak voor het stelsel te vergroten. De uitkomsten van dat project kunnen van invloed zijn op een heroverweging om al dan niet tot wetgeving over te gaan.
- In de brief wordt behalve het juridisch kader, cao-afspraken en de gesprekken met sociale partners ook een **korte internationale vergelijking** (met Duitsland, Frankrijk en Nieuw-Zeeland) gepresenteerd. Deze landen kennen wel een wettelijke borging. De toegang is daarbij aan voorwaarden gekoppeld.

Toelichting

Uitkomsten cao-onderzoek en nadere info omtrent specifieke sectoren

- Uw voorganger heeft een cao-onderzoek naar vakbondsfaciliteiten naar de TK gestuurd. Voor dit onderzoek zijn 98 cao's onderzocht.
- **3, 54 van de 98 cao's staan afspraken over** fysieke toegang tot de onderneming. Dit kan zijn het gebruik mogen maken van (vergader)ruimtes in het bedrijf of meer algemene afspraken over toegang tot de onderneming.

Pagina: 2

	Nummer: 1	Auteur: Hijum, Y.J. van	Onderwerp: Highlight	Datum: Onbepaald
	ILO-regelgeving incidenten wetgeving, dit moment geen noodzaak. meer afspraken om vaker avv te vragen			
	Nummer: 2	Auteur: Hijum, Y.J. van	Onderwerp: Highlight	Datum: Onbepaald
	eind 2027 onderhoud van het cao-stelsel. korte internationale vergelijking			
	Nummer: 3	Auteur: Hijum, Y.J. van	Onderwerp: Highlight	Datum: Onbepaald
	In 54 van de 98 cao's staan afspraken over			

Voor zover het doel van deze toegang wordt vermeld, wordt contact met (kader)leden vaker vermeld dan contact met werknemers in het algemeen.

- Op uw verzoek is gekeken in welke mate afspraken over toegang voorkomen in sectoren waar relatief **1** **heel risico's bestaan op misstanden**. Voor de sectoren is aansluiting gezocht bij de verkenning naar een mogelijk uitzendverbod dat u 20 juni aan de TK heeft aangeboden. Relevant zijn dan de volgende sectoren: (1) de vleessector, (2) teelt, (3) transport en (4) de schoonmaak. In **het cao-onderzoek naar vakbondsfaciliteiten (waaronder toegang tot de werkvloer)** dat al eerder met de TK is gedeeld, maken deze (sub)sectoren onderdeel uit van grotere hoofdsectoren.
- Uit het cao-onderzoek blijkt dat voor 41% van de werknemers onder de onderzochte cao's een afspraak over toegang tot de werkvloer bestaat. Kijkend naar de relevante hoofdsectoren ontstaat een wisselend beeld.
- **De industrie (waartoe de vleessector behoort) scoort met 48% redelijk gemiddeld. In de landbouw (waar de teelt toe behoort) geldt voor 75% van de werknemers onder de onderzochte cao's een afspraak over toegang tot de werkvloer. De sector vervoer en communicatie kent voor 26% van de werknemers een afspraak over toegang tot de werkvloer. De zakelijke dienstverlening (waartoe de schoonmaak behoort) scoort met 91% hoog.**
- Als we inzoomen op enkele cao's in de genoemde subsectoren, dan valt op dat de cao's voor de teelten en veel van de onderzochte cao's in de vleessector een afspraak over toegang kennen. De grootste transport-cao (beroepsgoederenvervoer over de weg) kent daarentegen geen afspraken. Voor cao-specifieke informatie wordt verwezen naar bijlage 3 met de stand van zaken in enkele specifieke (laatst bekende) cao's uit de bovengenoemde (sub)sectoren, aangevuld met de uitzendcao's.
- Cao-afspraken over toegang tot de werkvloer komen niet voor **algemeenverbindendverklaring (avv) in aanmerking**. Dergelijke cao-afspraken kunnen dus niet via avv aan een gehele bedrijfstak worden opgelegd. Avv van dergelijke bepalingen stuit op bepalingen in het strafrecht over huisvredebreuk, lokaalvrede breuk en computervredebreuk.

Aanvullende afspraken

- U heeft gevraagd welke **2** **aanvullende afspraken en maatregelen** wenselijk en mogelijk zijn. Bij de toegang gaat het uiteindelijk om het versterken van de positie van de **vakbeweging**. Met verschillende afspraken kan daaraan verder worden bijgedragen.
- Gedacht kan worden aan **afspraken over vakbondsverlof**. Deze komen overigens al in vrijwel alle onderzochte cao's voor. Een ander voorbeeld zijn afspraken over de bescherming van vakbondsleden (56 van de 98 onderzochte cao's).
- Verder kan gedacht worden aan **cao-afspraken** in verband met de fiscale **facilitering van de vakbondscontributie**. Tot slot kunnen partijen afspraken maken over de manier waarop gecontroleerd wordt of cao-afspraken worden nageleefd.
- In het algemeen komen de hier genoemde afspraken voor avv in aanmerking.

Politieke context

PvdA/GL (tevens indieners van de motie) zijn voorstander van **wettelijke borging** van de toegang tot de werkplek voor vakbondswerk. Andere voorstemmen van de motie Kathmann kwamen in vorige samenstelling TK o.a. van D66, CDA, CU, SP, PvdD, DENK, Volt. Tegenstemmen van VVD, PVV, BBB.

Datum
26-06-2025

Onze referentie
2025-
[REDACTED]

 Nummer: 1	Auteur: Hijum, Y.J. van	Onderwerp: Highlight	Datum: Onbepaald
---	-------------------------	----------------------	------------------

veel risico's bestaan op misstanden.

het cao-onderzoek naar vakbondsfaciliteiten (waaronder toegang tot de werkvloer) dat al eerder met de TK is gedeeld, maken deze (sub)sectoren onderdeel uit van grotere hoofdsectoren.

De industrie (waartoe de vleessector behoort) scoort met 48% redelijk gemiddeld. In de landbouw (waar de teelt toe behoort) geldt voor 75% van de werknemers onder de onderzochte cao's een afspraak over toegang tot de werkvloer. De sector vervoer en communicatie kent voor 26% van de werknemers een afspraak over toegang tot de werkvloer. De zakelijke dienstverlening (waartoe de schoonmaak behoort) scoort met 91% hoog. algemeenverbindendverklaring (avv) in aanmerking.

 Nummer: 2	Auteur: Hijum, Y.J. van	Onderwerp: Highlight	Datum: Onbepaald
---	-------------------------	----------------------	------------------

aanvullende afspraken en maatregelen

vakbeweging.

afspraken over vakbondsverlof.

cao-afspraken

facilitering van de vakbondscontributie.

wettelijke borging

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Belang van de staat

Datum
26-06

Onze
2025

Belang van de staat

Bijlagen

Volgnummer	Naam	Actie	Informatie
1	Brief aan de TK	Verzenden aan TK	
2	Verkenning	Bijlage bij verzending	
3	Cao-specifieke informatie	Ter informatie (niet verzenden)	